

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

PENDİK YUNUS EMRE MESLEKİ VE TEKNİK LİSESİ

**TASLAK
ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM PLANI**

(Kamuoyu Bilgilendirme ve İstişare için)

OCAK, 2026

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

İçindekiler

Ekler Listesi.....	3
Tablo Listesi	3
Şekil Listesi	3
Kısaltmalar	4
1. Özet	6
2. Giriş	8
3. Hukuki ve Kurumsal Çerçeve	9
4. Genel Proje ve Proje Alanı Bilgileri.....	10
4.1 Proje Tanımı	10
4.2 Genel Bilgiler ve Amaçlar.....	10
4.3 Alt Proje Tanımı ve Faaliyetler	12
5. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı	14
6. Roller ve Sorumluluklar	32
7. Kapasite Geliştirme ve Eğitim.....	35
8. Uygulama Takvimi ve Maliyet Tahminleri	36
9. Paydaş Katılımı ve Şikayet Mekanizması	37
10. Yüklenicinin Referans Belgeleri	39
11. İnceleme ve Onay	39
EKLER.....	40

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Ekler Listesi

Ek 1. Proje Alanı Fotoğrafları	41
Ek 2. Proje Alanı ve Çevresinin Havadan Görünümü	45
Ek 3. Arazi Kayıt Belgeleri	47
Ek 4. Topoğrafik Araştırma.....	48
Ek 5. İmar Durumu Yazısı	49

Tablo Listesi

Tablo 1 Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı	15
Tablo 2 Roller ve Sorumluluklar	32
Tablo 3 Gösterge ÇSYP Uygulama Bütçesi.....	36

Şekil Listesi

Şekil 1: Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin Genel Görünümü (Pendik, İstanbul)	12
--	----

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Kısaltmalar

AoI	Etki Alanı
AAT	Atık Su Arıtma Tesisi
ADMP	Acil Durum Müdahale Planı
CERC	Acil Durum Müdahale Bileşeni
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇSÇ	Çevresel ve Sosyal Çerçeve
ÇSS'ler	Çevresel ve Sosyal Standartlar
ÇSSG	Çevre, Sosyal ve Sağlık ile Güvenlik
ÇSYÇ	Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
DB	Dünya Bankası
DK	Davranış Kuralları
GBV	Cinsiyete Dayalı Şiddet
IRP	İstanbul Dirençlilik Projesi
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İPKB	İstanbul Proje Koordinasyon Birimi
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
İY Planı	İşgücü Yönetim Planı
İYP	İşgücü Yönetim Prosedürleri
KKE	Kişisel Koruyucu Ekipmanlar
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MSDS	Malzeme Güvenlik Bilgi Formu
PKP	Paydaş Katılım Planı
SEA/SH	Cinsel İstismar ve İstismar/Cinsel Taciz
ŞM	Şikayet Mekanizması
TSG	Toplum Sağlığı ve Güvenliği
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
Y-ÇSYP	Yüklenici Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

YİMER Yabancılar İletişim Merkezi

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

1. Özet

Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB) tarafından uygulanan İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP), İstanbul İlinde acil durum hazırlıklarını güçlendirerek, afet risklerini azaltarak ve afetler sırasında ve sonrasında kritik kamu tesislerinin tam işlevsel kalmasını sağlayarak afet ve iklim dirençliliğini artırmayı amaçlamaktadır. Proje dört bileşen altında yapılandırılmıştır:

1. Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Sisteminin Güçlendirilmesi
2. Kritik kamu binalarının ve tesislerinin dayanıklılığını artırmak
3. Proje Yönetimi ve Teknik Yardım
4. Acil Müdahale Bileşeni (CERC).

Bileşen 2 kapsamında, İstanbul'un Pendik ilçesindeki **Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin yeniden inşası** IRP kapsamında finanse edilecek alt projelerden biri olarak seçilmiştir. Daha önce yapısal olarak dayanıksız olarak değerlendirilen okul binası yıkılmış olup ve en yüksek sismik ve iklim dirençlilik standartlarına uygun şekilde yeniden inşa edilecektir. Yeni bina, sadece bir eğitim kurumu olarak değil, aynı zamanda afet sonrası kendi kendine yeten bir barınak olarak da hizmet verecek ve acil durumlar sonrası kritik hizmetlerin sürekliliğini sağlayacaktır.

Alt projenin temel özellikleri şunlardır:

- **Neredeyse Net-Sıfır Enerji Kalitesinde Bina:** Enerji verimli sistemlerle (Türk TS825 ve IRP'nin Sınıf B performans standartlarıyla uyumlu), yenilenebilir enerji kurulumları (örneğin fotovoltaik paneller) ve geliştirilmiş jeneratör kapasitesiyle tasarlanmıştır.
- **Su Güvenliği ve Depolama:** Afetler sırasında kesintisiz su teminini sağlamak için ek depolama tankları ve yağmur suyu toplama sistemleriyle donatılmıştır.
- **Acil Durum Hazırlığı:** Afet sonrası en az ilk 72 saat boyunca iletişim sistemleri ile temel ihtiyaç malzemelerinin (elektrik, su ve yiyecek) hem öğrenciler hem de çevre toplulukları destekleyecek şekilde entegrasyonu.
- **Kapsayıcı Tasarım/Evrensel Erişim:** Tesis, özellikle engelli bireyler ve diğer savunmasız gruplar için dokunsal yüzeyler, rampalar, asansörler ve erişilebilir hijyen tesisleri içerecek şekilde ulaşılabilir olacaktır.
- **Toplum Barınma Alanı Fonksiyonu:** Okul, acil durumlarda yerinden edilmiş bireyleri ağırlama potansiyeline sahip olacak şekilde tasarlanmıştır ve bu da İstanbul'un afet sonrası barınma kapasitesine katkıda bulunmaktadır.

Çevresel ve sosyal tarama, projenin IRP Harici Listesi'nin uygun olmayan faaliyetleri kapsamında olmadığını ve Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ) kapsamında Orta Risk olarak sınıflandırıldığı doğrulanmıştır. Başlıca beklenen riskler şunlardır:

- **İnşaatla ilgili riskler:** toz, gürültü, trafik aksaklıkları ve inşaat atıkları oluşumu.
- **İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) riskleri:** ağır ekipman, yükseklikte çalışma, malzeme kullanımı ve inşaat faaliyetleri sırasında potansiyel elektrik kazaları riskleri.
- **Toplum Sağlığı ve Güvenliği riskleri:** toz/gürültüye maruz kalma ve yerel trafikte küçük artışlar.
- **Atık Yönetimi:** inşaat atığı ve diğer katı ve sıvı atıklar, ulusal düzenlemeler ve IRP Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) doğrultusunda geri dönüşüm ve güvenli bertarafı sağlamak için dikkatli izleme, ayırıştırma ve yönetim gerektirecektir.

Azaltma önlemleri, IRP'nin Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), İşgücü Yönetim Prosedürleri (İYP) ve Paydaş Katılım Planı (PKP) ile uyumlu olarak geliştirilecek ve uygulanacaktır. Ulusal mevzuatlar ile Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Standartlarına (ÇSS) uyumu sağlamak için alana özgü bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) uygulanacaktır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Tüm proje paydaşları, çalışanlar ve toplum üyeleri dahil olmak üzere, alt projeyle ilgili endişeleri, şikayetleri veya önerileri dile getirmek üzere özel bir Şikayet Mekanizması sunulacaktır. Genel Yönetici erişilebilir, şeffaf ve kapsayıcı olacak, zamanında yanıtlar ve etkili çözüm sağlayacak. Cinsel İstismar ve İstismar/Cinsel Taciz (SEA/SH) ile ilgili hassas vakalar için özel kanallar sağlanacak, gizlilik ve mağdur odaklı prosedürler garanti edilecek.

Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin yeniden inşası ise, eğitim sürekliliğini artıran, savunmasız grupları koruyan ve Pendik ile ötesinde acil müdahale kapasitesini destekleyen güvenli, dayanıklı, yeşil ve kapsayıcı bir kamu tesisi sağlayarak IRP'nin hedeflerine doğrudan katkıda bulunacaktır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

2. Giriş

Bu ÇSYP, IRP kapsamında Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve İPKB tarafından uygulanan Bahçelievler Mustafa Kemal İlkokulu'nun yeniden inşası için hazırlanmıştır.

Bu ÇSYP'nin amacı, alt projenin potansiyel çevresel ve sosyal risklerini ve etkilerini belirlemek ve uygun azaltma ve izleme önlemleri önermektir. ÇSYP, proje faaliyetlerinin Dünya Bankası ÇSÇ'ye, özellikle ilgili ÇSS'lere ve Çevre Yasası 2872 (1983) dahil olmak üzere geçerli Türk yasa ve yönetmeliklerine uygun şekilde uygulanmasını sağlar.

Bu ÇSYP'de tanımlanan azaltma önlemleri ihale belgelerine dahil edilecek ve bunların uygulanması, İPKB ve denetim danışmanı gözetimi altında yüklenici tarafından sağlanacaktır. Bu ÇSYP canlı bir belgedir ve uygulama sırasında saha koşullarını, izleme sonuçlarını ve paydaş geri bildirimlerini yansıtacak şekilde gerektiğinde güncellenecektir.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

3. Hukuki ve Kurumsal Çerçeve

Bu ÇSYP, Dünya Bankası Çevre ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ) ve ilgili Çevresel ve Sosyal Standartlar (ÇSS) ile çevre, işgücü, iş sağlığı ve güvenliği ile inşaatı düzenleyen kurumun ulusal yasa ve yönetmelikleriyle uyumlu olarak geliştirilmiştir.

Temel geçerli mevzuatlar arasında Çevre Yasası No. 2872, İş Yasası No. 4857, İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası No. 6331 ve ilgili ikincil düzenlemeler yer almaktadır. Ulusal mevzuat ile Dünya Ticaret Merkezi (DB) ÇSÇ'si arasında tutarsızlıklar ortaya çıktığında, daha yüksek düzeyde çevresel ve sosyal koruma gerektirmesi uygulanacaktır.

Bu ÇSYP'nin uygulanması, İPKB'nin kurumsal düzenlemeleri aracılığıyla sağlanacak; denetim danışmanı tarafından izleme ve denetim yapılacak, günlük uyum ise yüklenici tarafından sağlanacaktır.

IRP ÇSYÇ kamuoyuna açıklanır ve aşağıdaki bağlantılardan erişilebilir:

[Türk Versiyonu](#)

[İngilizce Versiyon](#)

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

4. Genel Proje ve Proje Alanı Bilgileri

Türkiye, sismik etkisi, kentleşme ve artan nüfusu nedeniyle önemli afet riskleriyle karşı karşıyadır. IRP, kritik kamu binalarını güçlendirerek ve afetler sırasında ve sonrasında faaliyette kalmasını sağlayarak bu riskleri ele almak üzere tasarlanmıştır. Bu çerçevede, Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin yeniden inşası *Bileşen 2: Kritik Binaların ve Tesislerin Dayanıklılığının Artırılması kapsamında finanse edilecek alt projelerden biri* olarak seçilmiştir.

Alt projenin temel amacı, okulu en yüksek sismik ve iklim dirençlilik standartlarına göre yeniden inşa etmek ve felaketin ilk 72 saatinde temel hizmetleri (elektrik, su, yiyecek ve iletişim) sağlayabilen kendi kendine yeten bir barınma olarak donatmaktır. Bu nedenle proje, hazırlık sürecinin güçlendirilmesine, acil müdahale kapasitesinin desteklenmesine ve eğitimin sürekliliğinin sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

İnşaat faaliyetleri, eski yapısal olarak zayıf olan binanın zaten yıkıldığı ve temizlendiği alanda yeni inşaat çalışmalarından (kazı, demirbeton, bitirme işleri ve peyzaj düzenlemeleri) oluşacak. Bu faaliyetlerin ses, toz, trafik ve atık gibi geçici, yerel ve yönetilebilir çevresel ve sosyal etkiler yaratması beklenmektedir.

Ulusal mevzuata göre, bu tür okul yeniden inşa projeleri mevcut Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında ÇED'e tabi değildir, ancak yine de ilgili tüm çevre, iş sağlığı ve güvenliği ile inşaat yönetimi gerekliliklerine uymalıdır.

Bu nedenle ÇSYP, potansiyel riskleri belirlemek, hafifletme önlemleri önermek ve inşaat ile işletme faaliyetlerinin hem ulusal düzenlemeler hem de Dünya Bankası ÇSC'ye uygun şekilde yürütülmesini sağlamak için bir rehber belge olarak hazırlanmıştır.

4.1 Proje Tanımı

Alt Proje Başlığı:	Okulların Yeniden İnşası (Neredeyse net sıfır kaliteli, afet sonrası kendi kendine yeten bina)
Konum:	Doğu Mahallesi, Suna Caddesi, No: 26, Pendik/İstanbul Blok 0, Parsel 1694
Uygulayıcı Kurum:	İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB)
Sorumlu Kullanıcı Kurumu:	Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)
Saha Durumu:	Proje alanı şu anda boş durumdadır. Yapısal açıdan yetersiz olduğu tespit edilen eski okul binası yıkım işlemleri tamamlanmıştır. Eğitim-öğretim faaliyetleri, resmi prosedürler doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) koordinasyonunda belirlenen uygun bir binada geçici olarak devam ettirilmektedir.
Bina Bilgileri:	Yaklaşık 9.158 m ² kapalı alana sahip tek bir blok olarak planlanmıştır
Tahmini Maliyet:	Proje, 9.158 m ² kapalı alandan oluşmakta olup, ilgili otoriteler kendi maliyet tahminlerini geliştirmelidir.
İnşaat Dönemi:	18 ay (Yaklaşık)

4.2 Genel Bilgiler ve Amaçlar

Pendik ilçesi, Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde, İstanbul ilinin Anadolu Yakası'nda yer almaktadır. İlçe, ağırlıklı olarak kentsel bir karaktere sahip olup; geniş yerleşim alanları, ticari ve sanayi bölgeleri ile gelişmiş bir kamu hizmetleri altyapısı ile tanımlanmaktadır. Marmara Denizi kıyısında konumlanan Pendik, karayolu, demiryolu ve havayolu bağlantılarına yakınlığı sayesinde önemli ulaşım koridorları üzerinde yer almakta ve İstanbul'un hızla dönüşen kentsel yapısı içerisinde stratejik öneme sahip bir ilçe olarak gelişimini sürdürmektedir.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Alt proje alanı, Pendik ilçesi Doğu Mahallesi'nde, Suna Caddesi No:26 adresinde yer alan 1694/0 parsel numaralı taşınmaz üzerinde bulunmaktadır. Söz konusu alan, yürürlükteki imar planı kapsamında "Lise Alanı" olarak belirlenmiştir. Arazi, Hazine ve Maliye Bakanlığı mülkiyetinde olup, resmî olarak Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) tahsis edilmiştir.

Proje alanı hâlihazırda boş durumdadır. Yapısal açıdan yetersiz olduğu tespit edilen eski okul binası yıkılarak alandan kaldırılmıştır. Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'ne ait eğitim-öğretim faaliyetleri, inşaat sürecinde herhangi bir kesinti yaşanmaması amacıyla, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) koordinasyonunda ve ilgili resmî prosedürlere uygun şekilde geçici olarak başka bir binada sürdürülmektedir.

Bina Konumu

Alt proje, ağırlıklı olarak konut kullanımının hakim olduğu mevcut bir kentsel alanda yer almaktadır. Proje alanı, yerleşik alanlar ve mevcut kamu binalarıyla çevrilidir.

Etki Alanı (Area of Influence-AoI), proje alanının bulunduğu daha geniş yapılaşmış alanı kapsayacak şekilde mahalle ölçeğinde tanımlanmıştır. AoI; çevredeki konut alanlarını ve yakın kamu tesislerini içermektedir. AoI içinde belirlenen alıcılar dikkate alındığında, başlıca hassas alıcılar aşağıda sunulmuştur (yaklaşık kuş uçuşu mesafeler):

- Konut yapıları: proje alanına yakın konumda yer almakta olup, en yakın konut alıcıları proje alanından yaklaşık 55–124 m uzaklıkta (örneğin, Serdarkent Sitesi 5. Blok ~55 m, Özlem Sitesi ~78 m, Çamlık Apartmanı ~87 m, Bankacılar Sitesi 2. Kısım ~124 m).
- Eğitim tesisleri: Proje alanından yaklaşık 111–324 m uzaklıkta, AoI'de birkaç okul bulunmaktadır (örneğin, Tefik İleri İmam Hatip Ortaokulu ~111 m, Özel Pendik Balkanlar Koleji ~214 m, İkbal Koleji ~324 m).
- Sağlık tesisleri: Mevcut kayıtlara göre AoI içinde herhangi bir hastane veya birincil sağlık kuruluşu tespit edilmemiştir.
- Dini yapılar: Bir adet cami (Hacı Arif Kut Camii) proje alanından yaklaşık ~269 m mesafede yer almaktadır.
- Devlet/kamu tesisleri: Pendik İlçe Emniyet Müdürlüğü, proje alanından yaklaşık ~299 m uzaklıktadır; Pendik Mezarlığı proje alanından yaklaşık ~248 m uzaklıktadır.
- Altyapı: İSKİ Tavşantepe Su Rezervuarı (kapalı alan) proje alanından yaklaşık ~138 m uzaklıkta yer almaktadır.
- Ulaşım altyapısı: proje alanına yakın bir metro veya demiryolu hattı bulunmamaktadır.

Proje alanının genel bir görünümü Şekil 1'de sunulmaktadır:

Saha fotoğrafları (Ek 1) — giriş, bahçe, trafo binası ve çevresindeki ağaçların görüntüleri ile uydu ve hava görüntüleri (Ek 2) ve arazi kayıtları (Ek 3) bu ÇSYP'nin eklerinde yer almaktadır. Ayrıca, proje alanını ve yakınındaki yapıları gösteren bir konum haritası, İSKİ Tavşantepe Su Rezervuarı (kapalı alan) da dahil olmak üzere Ek 2'de sunulmaktadır.

Ek 3 (Arazi Kayıt Belgeleri), proje alanına ait resmi tapu bilgilerini, parsel ve blok numaralarını, toplam arazi alanını (9.158 m²), arazi kullanım tanımını ("Lise Alanı") ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'na kayıt dahil olmak üzere sunmakta olup, kamu mülkiyetini ve eğitim amaçlı Millî Eğitim Bakanlığı'na tahsisi doğrular. Ek 4 (Topografik Araştırma), sahanın mevcut cephesi, sınırları ve fiziksel özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunarak yeni okul binasının tasarımı ve düzenini destekler. Ek 5 (İmar Durumu Yazısı) arazi kullanım tanımının resmi onayını içerir ve alanın ilgili imar planları kapsamında bir Lise Alanı olarak planlandığını doğrular.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Şekil 1: Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin Genel Görünümü (Pendik, İstanbul)

4.3 Alt Proje Tanımı ve Faaliyetler

Alt proje, İstanbul'un Pendik ilçesindeki Yunus Emre Mesleki ve Teknik Lisesi'nin yeniden inşasını içermektedir. Yapısal olarak zayıf olarak tanımlanan eski okul binası halihazırda yıkılmıştır. Alan şu anda boş ve inşaat çalışmalarına hazırdır.

Yeni okul, yaklaşık 9.158 m² kapalı alana sahip tek bloklu bir bina olarak inşa edilecektir. En yüksek sismik ve iklim dayanıklılık standartlarını karşılayacak şekilde ve afet sonrası kendi kendine yeten bir barınma alanı olarak işlev görecektir. Temel tasarım özellikleri şunlardır:

- Ek su depolama kapasitesi,
- Yenilenebilir enerji sistemleri (örneğin fotovoltaik paneller),
- Genişletilmiş jeneratör kapasitesi, ve
- Acil durumlarda bina işlevselliğini sağlamak için geliştirilmiş iletişim sistemleri.

Planlanan inşaat faaliyetleri şunlardır:

- Saha hazırlığı ve kazı,
- Demirbeton ve üst yapı çalışmaları,
- İç ve dış kaplama işleri,
- Peyzaj ve dış düzenlemeler, ve
- Yapı malzemeleri ve ekipmanlarının tedarik edilmesi ve kurulumu.

Ulaşım güzergahları, elektrik, su veya atık su hatları gibi yeni altyapıya ihtiyaç yoktur; çünkü alan zaten mevcut kentsel altyapı tarafından hizmet edilmektedir.

İnşaat faaliyetlerinin, toz ve gürültü emisyonu, inşaat atıklarının oluşumu, artan trafik ve toplum sağlığı ve güvenliği (TSG) ile iş sağlığı ve güvenliği (İSG) için potansiyel riskler gibi tipik kısa vadeli çevresel

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

ve sosyal etkiler yaratması beklenmektedir. Bu etkiler, bu ÇSYP' ve Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı'nda (Y-ÇSYP) tanımlanan önlemlerin uygulanmasıyla azaltılacak ve ilgili ulusal düzenlemelere ve IRP ÇSYÇ'ye uyum sağlanacaktır.

5. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

Bu ÇSYP, Yüklenici ve diğer sorumlu tarafların alt proje faaliyetleri sırasında potansiyel çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri önlemek, en aza indirmek veya azaltmak için uygulamaları gereken temel önlemleri belirtir. Bahçelievler Mustafa Kemal İlkokulu'nun yeniden inşası için belirlenen sahaya özgü riskleri, ilgili azaltma önlemlerini, göstergeleri ve sıklığı izlemeyi, atanan sorumlulukları, gösterge maliyetlerini ve proje uygulamasında yer alan tüm tarafların genel rollerini özetlemektedir.

ÇSYP, çevre, iş sağlığı ve güvenliği, toplum sağlığı ve güvenliği, atık yönetimi ve paydaş katılımı dahil olmak üzere tüm proje ile ilgili risklerin Dünya Bankası ÇSÇ ve ilgili ulusal mevzuatla uyumlu şekilde yönetilmesini sağlamak için pratik bir araç olarak hizmet vermektedir.

Denetim Danışmanı, azaltma önlemlerinin uygulanmasını izlemekten, Yüklenicinin çevresel ve sosyal yönetim sistemi ile performansını, organizasyon kapasitesini ve alana özgü alt planlarını değerlendirmekten sorumlu olacaktır. Danışman ayrıca Yüklenicinin ÇSYP'sini (Y-ÇSYP) inceleyecek ve iyileştirme önerileri sunacaktır. **Yüklenici, inşaat çalışmalarına başlamadan önce**, bu alt projenin ÇSYP'sine dayalı Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı'nı (Y-ÇSYP) hazırlamak, benimsemek ve uygulamak yükümlüdür; böylece tüm çevresel ve sosyal taahhütler tam olarak yerine getirilir.

Y-ÇSYP'ye ek olarak, **Yüklenici aşağıdaki alt yönetim planlarını** Denetim Danışmanı tarafından incelenmek ve İPKB tarafından onaylamak üzere hazırlayıp sunacaktır:

- Atık Yönetim Planı
- İşgücü Yönetim Planı (İY Planı)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Planı (İSG Planı)
- Toplum Sağlığı, Güvenliği ve Trafik Yönetimi Planı
- Acil Durum Müdahale Planı (ADMP)
- Şans Eseri Buluntu Prosedürleri
- Şikayet Mekanizması (ŞM)

Tüm alt yönetim planları inşaat çalışmaları başlamadan önce sunulacak ve onaylanacak ve inşaat süresi boyunca yürürlükte kalacaktır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Tablo 1 Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
Tüm İnşaat İşleri için Genel									
Çevresel ve Sosyal (Ç&S) Yönetimi	Yüklenici, onay için hazırlayıp sunacak ve ardından Yüklenici ÇSYP (Y-ÇSYP) uygulamasını uygulayacaktır. Y-ÇSYP, inşaat çalışmalarının başlamasından önce sunulmalıdır ve İPKB tarafından Denetim Danışmanının desteğiyle incelenip onaylanana kadar alt proje kapsamında herhangi bir inşaat faaliyeti yürütülmemelidir. Y-ÇSYP, en az aşağıdaki projeye özel yönetim planlarını içerecektir: - İş sağlığı ve güvenliği (İSG) yönetim planı, risk değerlendirmesi ve acil müdahale planı dahil (projenin Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi'nin (ÇSYÇ) EK 6 ve EK 9'daki taslağa bakınız) - Toplum sağlığı ve güvenliği (TSG) yönetim planı, trafik yönetim planı dahil (projenin ÇSYÇ EK 7'ye bakınız) - Atık Yönetim Planı (projenin ÇSYÇ EK 5'ine bakınız) - Şans Eseri Buluntu Prosedürleri (bkz. Proje ÇSYÇ EK 4) - İşgücü Yönetim Planı (Proje İYP'ye göre hazırlanacaktır.) - Hem topluluk hem de çalışanlar için şikayet mekanizması (ŞM).	X	X		Tüm alt yönetim planları inşaatın önce onaylanır ve inşaat süresi boyunca uygulanır		X		Yüklenici (Uygulama) İPKB/Denetim Danışmanı
	Yüklenici, inşaat çalışmalarına başlamadan önce tam zamanlı bir çevresel ve sosyal hem-de bir İSG uzmanı işe alacak veya atayacaktır.Yüklenici, uzmanların CV'lerini onay için İPKB'ye Denetim Danışmanı aracılığıyla sunacaktır. Bu uzmanlar, inşaat süresi boyunca sahada bulunmalıdır.	X	X		İlgili Ç&S personeli, inşaat süresince harekete geçirilir ve bakımı yapılır		X		Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı
	Yüklenici, önerilen inşaat çalışmalarıyla ilgili temel çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik (CSSG) riskleri ve işçilerin	X	X		Eğitim programı		X		Yüklenici (Uygulama)

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Süreklili	Aylık	Çeyrek	
	sorumluluğu hakkında tüm personeline sahada çalışmaya başlamadan önce bir eğitim programı hazırlayacak ve eğitim verecektir. Eğitim programı üç ayda bir tekrarlanacaktır. Yüklenicinin üç aylık eğitim programı, özellikle kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel taciz, cinsel ve/veya cinsiyete dayalı şiddet dahil şiddet ve yerel toplumla etkileşimde saygılı tutumlar gibi Davranış Kuralları (DK) ile ilgili konuları da kapsayacaktır.				onaylanmış ve ilgili tüm personel eğitilmiş Eğitim kayıtları				Denetim Danışmanı
Kaynak Verimliliği ve Kirliliğin Önlemesi	Belirlenen riskleri ele almak ve kaynak verimliliğini artırmak ile kirlilik önleme yöntemlerini artırmak için aşağıdaki önlemler uygulanacaktır: - Tüm yenilenmiş binaların en az Türk Sınıf C Enerji Performans Sertifikasyon standartlarına (TS825) ulaşmasını ve yeni inşa edilen tüm binaların en az Sınıf B seviyesine ulaşmasını sağlamak. - Güneş panelleri gibi yenilenebilir enerji sistemlerini entegre ederek enerji tüketimini azaltmak ve afetler sırasında operasyonel sürekliliği sağlamak. - Düşük akışlı tuvaletler, verimli musluklar ve duş başlıkları dahil su tasarrufu sistemleri kurmak, mümkün ve/veya uygulanabilir yerlerde yağmur suyu toplama ve gri suyun yeniden kullanımını uygulamak. - Yıkım malzemelerini (örneğin, dolgu malzemesi olarak döküntü) yeniden kullanmak ve demir ile diğer geri dönüştürülebilir malzemelerin yüksek oranda geri dönüşümünü sağlamak. - Yağmur suyunu yönetmek, kentsel ısı etkilerini azaltmak ve mümkün ve/veya uygulanabilir yerlerde biyolojik çeşitliliği korumak için parklar, yeşil çatılar ve bitki tamponları oluşturarak yeşil altyapıyı geliştirmek. - Doğa temelli çözümlerin performansını düzenli olarak izleyip değerlendirerek uzun vadeli etkinliklerini güvence altına almak. - İşletme sürecinde atık yönetiminin yapılacağı alanlar planlama	X	X		Enerji ve su verimliliği standartların a uyum, doğru atık ve kirlilik yönetimi, doğa temelli çözümlerin uygulanması ve paydaşların geri bildirim çözümlemesi			X	Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	aşamasında belirlemek. - Planlama aşamasında, sahadaki mevcut ağaçları belirlemek ve belgelemek için bir ağaç araştırması yapmak; böylece mümkün olan her yerde olgun ağaçların korunması ve korunmasını sağlamak. - Ağaçlandırma ve peyzaj düzenlemelerinde, yangına dayanıklı yerli bitki türlerinin kullanılması; kentsel ısı adası etkisinin azaltılmasına katkı sağlarken ekolojik işlevleri desteklemek. - Yağmur suyu bahçeleri, geçirgen yüzeyler ve benzeri doğa temelli çözümler ile yüzeysel akışı azaltmak, yeraltı suyu beslenmesini artırmak ve yerel ekosistemleri geliştirmek.								
Hava Kirliliği (Toz ve Egzoz)	- Kuru mevsimde, açık çalışma alanlarından kaynaklanan tozu en aza indirmek amacıyla zemine düzenli olarak su uygulamak. - İnşaat enkazlarını kontrollü bir alanda tutmak ve özellikle kuru mevsimde toz oluşumunu azaltmak amacıyla su sisi şeklinde püskürtme yapmak - Rüzgârlı günlerde ve sokak hayvanlarının rahatsız edilmesini önlemek amacıyla agrega malzemesi stoklarını kapatarak ince toprak parçacıklarının askıya alınmasını ve yayılmasını önlemek; kazı sırasında pnömatik sondaj yapılması durumunda, tozu sürekli su püskürtme ve/veya inşaat toz perdeleri kullanarak bastırmak. - Proje alanı çevresini, özellikle yolları, toz oluşumunu en aza indirecek şekilde enkazdan arındırılmış olarak muhafaza etmek. - Kazı malzemesi veya inşaat atığı taşıyan kamyonların yüklerini, taşıma sırasında toz oluşumunu ve malzeme dökülmesini önlemek amacıyla güvenli biçimde kapatmak. - Şantiye sahasında inşaat ve/veya atık malzemelerin açık alanda yakılmasını yasaklamak.		X		Hava kalitesi kontrol önlemlerinin görsel denetimi Bakım kayıtları Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Süreklili	Aylık	Çeyrek	
Gürültü	- İnşaat faaliyetlerini, ulusal mevzuatta belirlenen çalışma saatleri ile sınırlamak ve gürültü oluşturan faaliyetleri en az rahatsızlık yaratacak zaman dilimlerinde planlamak amacıyla yakın çevredeki topluluklarla koordinasyon sağlamak. - Operasyonlar sırasında, ekipmanları konut ve/veya topluluk alanlarından mümkün olan en uzak noktalara yerleştirmek. - Tüm ekipmanların, bakım prosedürleri oluşturularak iyi çalışır durumda tutulmasını sağlamak ve özellikle jeneratörler için akustik muhafazalar kurmak. - Gerektiğinde, çitler, bariyerler veya saptırıcılar (örneğin, yanmalı motorlar için susturucular veya hızlı büyüyen ağaç türlerinin dikilmesi) gibi uygun gürültü kontrol yöntemlerini kullanmak. - Gereksiz alarm, korna ve siren kullanımından kaçınmak. - Topluluk alanlarından geçen proje taşımacılığını en aza indirmek. - Proje alanı ile yerleşim alanları arasında, açık alanlar, ağaç sıraları veya bitki örtüsü alanları gibi tampon bölgeler oluşturarak gürültünün yaşam alanlarına etkisini azaltmak. - En yakın alıcılar tarafından gürültüye ilişkin herhangi bir şikâyet alınması durumunda gürültü ölçümleri yapmak; ölçülen seviyelerin sınır değerlerin üzerinde olması hâlinde, akustik bariyerlerin kurulması veya belirli ekipman ya da faaliyetlerin çalışma saatlerinin sınırlandırılması gibi ilave azaltıcı önlemleri uygulamak.		X		Gürültü kontrol önlemlerinin görsel denetimi Şikâyet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı
Sağlık ve Güvenlik Yüksekte çalışma, döner ve hareket eden ekipmanlar, elektrik güvenliği,	Çalışmalar planlanırken, insan sağlığı ve güvenliğinin korunmasını sağlamak amacıyla alınacak önlemlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, aşağıdaki hususların dikkate alınması faydalı olacaktır: İnşaat alanı: Ortadan kaldırılabilir veya insanların uyarılması gereken herhangi bir tehlike var mı?	X			Görsel inceleme Çalışan kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
tehlikeli maddelerle çalışma gibi iş yerlerinde güvensiz uygulamalar ve tehlikeler nedeniyle İSG ile ilgili riskler.	- İnşaat faaliyetlerine katılacak kişiler: Görev alacak personelin, işleri güvenli bir şekilde yerine getirebilecek yeterli mesleki yetkinliğe, deneyime ve fiziksel uygunluğa sahip mi? - Ekipman: Kullanılacak ekipmanların güvenli ve çalışır durumda olduğunu teyit etmek amacıyla gerekli kontrollerin yapılmasını sağlamak; ekipmanların güvenli kullanımı için özel eğitim, yetkinlik veya bilgiye ihtiyaç var mı? - Elektrik Güvenliği: Sahada güvenli uzatma kabloları, voltaj regülatörleri ve devre kesiciler kullanılıyor mu, güvenlik önlemleri kapsamında elektrik kabloları uygun şekilde etiketlenmiş mi, kablolardan yanık kokusu gibi aşırı ısınma belirtileri tespit ediliyor mu? Çalışma alanı voltaj dedektörleri, kelepçe ölçerler ve priz test cihazlarıyla donatılmış mı?				Ekipman				
	- İnşaat sahalarında uygun işaretlemeler yapılarak, işçilerin uyması gereken temel kurallar ve düzenlemeler hakkında bilgilendirme sağlanacaktır. - Yüklenicinin İSG uzmanı, inşaat işçilerine her gün ve o gün gerçekleştirilecek inşaat faaliyetleriyle ilgili ÇSSG riskleri hakkında kısa günlük bir toolbox eğitimleri verecektir. - Yüklenici, işçiler için güvenli bir çalışma ortamı sağlayacak ve inşaat faaliyetlerine başlamadan önce uluslararası en iyi uygulamalar ve Türk Mevzuatı ile uyumlu (baret, eldiven, toz maske, gözlük, koşum ve emniyet botları vb.) kişisel koruyucu ekipmanları (KKE) sağlayacaktır. - Tüm faaliyetler, hem İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası (30 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete No:28339) ve ilgili yönetmelikleri ile Dünya Bankası Grubu ÇSS Çerçevesi kapsamında uygulanacaktır.		X		Kontrol önlemlerinin görsel denetimi İSG kayıtları Çalışan kayıtları Olay istatistikleri ve kayıtları, neredeyse kayıplar	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	- Yüklenici, çevre, etkilenen topluluklar, halk veya işçiler üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratabilecek herhangi bir ciddi olay hakkında (denetim danışmanları aracılığıyla) İPKB'yi derhal bilgilendirecektir. Daha sonra İPKB, herhangi bir ciddi olayı 48 saat içinde Dünya Bankası'na bildirecek ve en geç 10 gün içinde temel neden analizi ve düzeltici eylem planıyla birlikte bir olay soruşturma raporunu Dünya Bankası'na gönderecektir. - Çalışma alanı, günlük olarak temiz tutulacak ve enkazdan arındırılacaktır. - İlk yardım çantası, bandaj, antibiyotik krem ve benzeri temel malzemelerle donatılacak veya gerektiğinde sağlık kuruluşlarına teslim edilecektir. - Tehlikeli maddelerin depolanması, taşınması ve dağıtımı sırasında ilgili güvenlik yönergelerine uyularak yanlış kullanım, dökülme ve kazara insan maruziyeti potansiyeli en aza indirilecektir. - Aşındırıcı sıvılar ve diğer zehirli maddeler, Malzeme Güvenlik Bilgi Formları (MSDS) kapsamında uygun şekilde kapalı kaplarda saklanacak ve güvenli alanlarda uygun şekilde bertaraf edilecektir. - Yapısal açıklıkların, yeterli şekilde kapatıldığı ve korunduğu sağlanacaktır. - Çatılarda veya açık zeminlerde saklanan gevşek veya hafif malzemeler sabitlenecektir. - Hortumlar, enerji kabloları, kaynak kabloları ve benzeri ekipmanlar, yoğun kullanılan yürüme yolları veya alanlarda bulundurulmayacaktır. - Yoğun yağışlar veya herhangi bir acil durum meydana geldiğinde tüm çalışmalar askıya alınacaktır. - Yüksekte yapılan inşaat faaliyetleri için gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemleri uygulanacak ve mümkün olduğunca				dahil İşçi şikayetlerinin kayıtları				

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	çalışmalar zemin seviyesinden gerçekleştirilecektir. - Aşağıdaki kişisel risklere sahip kişilerin yüksekte çalışma faaliyetlerine katılmasına izin verilmeyecektir: görme veya denge sorunları; osteoporoz, diyabet, artrit veya Parkinson hastalığı gibi belirli kronik rahatsızlıklar; uyku ilaçları, sakinleştiriciler, tansiyon ilaçları veya antidepresanlar gibi bazı ilaçların kullanımı; son 12 ay içinde düşme vakası yaşanmış olması vb - Yalnızca, yeterli beceri, bilgi ve deneyime sahip kişilerin söz konusu görevleri yerine getirmesine izin verilecektir. - Yüksekte yapılacak çalışmaların gerçekleştirileceği alanların (örneğin çatılar) güvenli olduğu teyit edilecektir. - Hassas yüzeylerde veya bu yüzeylerin yakınında yürütülecek çalışmalar için gerekli koruyucu önlemler alınacaktır. - Acil Durum Müdahale Planı doğrultusunda, kayma riskini önlemek amacıyla yağ, gres, boya ve kir gibi maddeler derhal temizlenecektir. - Düşmeye karşı koruyucu önlemler sağlanacak; bu kapsamda, emniyet kemerleri ile yerden 4 metreden daha yüksek seviyelerde yürütülen işler için uygun iskeleler ve/veya koruyucu korkuluklar kullanılacaktır. - Yüklenici, özel inşaat makinelerinin güvenli şekilde işletilmesini sağlamak amacıyla eğitimli ve yetkin operatörler görevlendirecektir.								
Toplum Sağlığı ve Güvenliği Atık, durgun su, atık su, partikül maddeler ve inşaat işçilerine maruz kalmaktan kaynaklanan sağlık	- İnşaat alanı, ipler ve benzeri fiziksel engellerle çevrilecek; malzeme depoları ve depolama alanları halktan uzak tutulacak ve tehlikeli bölgelerde uygun uyarı işaretleri yerleştirilecektir. - Yetkisiz kişilerin inşaat alanlarına girişine izin verilmeyecektir. - Sivrisinekler ve diğer hastalık vektörlerinin üremesini önlemek amacıyla, inşaat alanlarında biriken durgun sular düzenli olarak boşaltılacaktır. - Atık sular, sızıntı ve koku oluşumunu önlemek amacıyla kapalı		X		Kontrol önlemlerinin görsel denetimi Trafik kazası kayıtları	X			Müteahhit Danışman (Denetim)

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
sorunları ile inşaat faaliyetleriyle ilgili toplum sağlığı ve güvenliği riskleri; ayrıca artan trafik hacmi ve yetersiz inşaat ve trafik yönetimi nedeniyle ağır araç hareketinin neden olduğu trafik ve yol riskleri de yer alır.	depolama sistemlerinde muhafaza edilecek; ayrıca, yakın çevredeki su kütlelerinin kirlenmesini önlemek için güvenli drenaj sistemleri korunacaktır. • Çalışanlar için, tuvaletler ve el/yıkama istasyonları dâhil olmak üzere temiz, yeterli ve bakımlı sanitasyon olanakları sağlanacaktır. • İnşaat sahasında görev yapan güvenlik personeli, gerekli eğitimleri almış ve resmi olarak sertifikalandırılmış olacaktır. • Araçların sürüş hızları, özellikle yerleşim alanlarından, okullardan, sağlık tesislerinden ve diğer hassas alanlardan geçişlerde kontrol edilecektir. • Okul çocuklarının yakın çevrede bulunması durumunda, gerekli görüldüğü hâllerde okul saatlerinde trafik güvenliği personeli görevlendirilecektir. • Proje alanı, gece saatlerinde yeterli ve güvenli aydınlatma ile donatılacaktır. • İnşaat alanı ve çevresi, temiz tutulacak; atık birikimine izin verilmeyecek ve kırık camlar yangın riskini önlemek amacıyla derhal temizlenecektir. • Tehlikeli maddelerin sahaya taşınması sırasında, ilgili güvenlik yönergelerine uyulacak ve trafik kazaları sonucu dökülme ile kazara insan maruziyeti riskleri en aza indirilecektir. • Toplulukların, proje faaliyetleri, potansiyel riskler ve acil durum prosedürleri hakkında bilgilendirilmesi amacıyla etkili iletişim sistemleri kurulacaktır. • Araç ve ekipmanlar, arıza veya erken bozulmalardan kaynaklanabilecek ciddi kazaları önlemek amacıyla periyodik bakım ve kontrollerden geçirilecektir. • Kamuoyu, yürütülecek çalışmalar, iş akışı ve afet sonrası bağlamda (örneğin bulaşıcı hastalık salgınları) alınan önlemler hakkında; iş yerleri dâhil olmak üzere tüm paydaşların				Şikayet kayıtları				

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	erişebileceği alanlarda, uygun iletişim araçları ve yöntemleri (çevrim içi/sanal ve/veya fiziksel) kullanılarak bilgilendirilecektir. - Herhangi bir salgın, pandemi veya bulaşıcı hastalık durumunda, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yayımlanan rehberler, yönergeler ve tavsiyeler uygulanacak; çalışanlar ve iş yerleri için İSG ve TSG kapsamında gerekli tüm önlemler alınacaktır. Ayrıca, tüm inşaat faaliyetleri Dünya Bankası yönergeleri ile uyumlu olarak yürütülecektir. - Acil Durum Müdahale Planı'na (ADMP), tahliye protokolleri, ilk yardım eğitimleri ve açık iletişim stratejileri dâhil edilerek toplum sağlığı ve güvenliği korunacaktır. - Herhangi bir trafik saptırması durumunda, engelli bireylerin ihtiyaçları dikkate alınacaktır. - Yüklenici, inşaat alanının uygun şekilde güvence altına alınmasını ve inşaat kaynaklı trafiğin (uygun güzergâh planlaması dâhil) düzenli şekilde yönetilmesini sağlayacaktır. Bu kapsamda: - Tabelalar, uyarılar, bariyerler ve trafik yönlendirmeleri sağlanacak; alan görünür kılınacak ve halk olası tehlikelere karşı bilgilendirilecektir. - Trafik yönetim sistemi ve personel eğitimi, özellikle saha girişleri ve yakın çevredeki yoğun trafik koşulları dikkate alınarak uygulanacak; yayalar için güvenli geçiş alanları oluşturulacaktır. - Çalışma saatleri, yerel trafik düzenine uyarlanacak; yoğun saatlerde veya hayvan hareketlerinin yoğun olduğu zamanlarda büyük taşıma faaliyetlerinden kaçınılacaktır. - Gerektiğinde, halk için güvenli ve düzenli geçiş sağlanması amacıyla sahada eğitimli ve görünür personel tarafından aktif trafik yönetimi uygulanacaktır.								

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
Su Kalitesi ve Atık Su: Yakınlardaki yüzey sularındaki su kirliliği, inşaat faaliyetleri nedeniyle inşaat alanında oluşan atık su/atık nedeniyle	- Saha, saman balyaları ve/veya silt çitler gibi uygun erozyon ve tortu kontrol önlemleri uygulayarak tortunun saha dışına taşınmasını ve yakındaki yüzey sularında aşırı bulanıklığa yol açmasını önleyecektir. - Sahada üretilen atık suyun depolanması veya bertaraf edilmesi en aza indirilecektir. - Yüzey sularına yakın veya yüzey suları içerisinde geçici ya da nihai atık bertarafı yapılması ve atık suların temizlenmeden boşaltılması, yüzey suları üzerindeki olası olumsuz etkileri önlemek amacıyla kesinlikle yasak olacaktır. Kirletici maddeler, katı atıklar ile toksik veya tehlikeli maddeler su kütlelerine depolanmayacak, dökülmeyecek ve seyreltilmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla su kütlelerine verilmeyecektir. - İnşaat araçları ve makineleri, yalnızca yüzey sularını kirletmeyecek şekilde belirlenmiş alanlarda yıkanacaktır. İnşaat sahasında oluşan atık su, mümkün olması halinde kanalizasyon sistemine bağlanacak ve yerel yetkili kurumlar tarafından onaylanacaktır. Bunun mümkün olmadığı durumlarda, 19.03.1971 tarihli ve 13783 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Lâğım Mecrası İnşaatı Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak atık sular geçirimsiz fosseptik tanklarda toplanacaktır. Geçici fosseptik tanklı tuvaletler de bu amaçla kullanılabilir. Fosseptik tanklarda biriken atık sular periyodik olarak vidanjörlerle uzaklaştırılacak ve bertaraf işlemleri, lisanslı atık su arıtma tesisine (AAT) sahip ilgili belediye ile yapılacak protokol kapsamında gerçekleştirilecektir. Söz konusu protokol İPKB’ye sunulacaktır. - Yürütülecek faaliyetler, içme ve hijyen amaçlı su teminini olumsuz etkilemeyecektir. - Doğal su akışları engellenmeyecek veya başka yönlere				Kontrol önlemlerinin görsel denetimi Foseptik tank atık bertaraf kayıtları (varsa) Atık su kalite ölçüm kayıtları (varsa) Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	yönlendirilmeyecek; nehir yataklarının kurumasına ya da yerleşim alanlarının su baskınına uğramasına neden olunmayacaktır. Su yolları içerisinde yapılacak beton çalışmaları ayrı olarak yürütülecek ve su yollarına ulaşan drenajdan beton karışımının ayrıştırılması sağlanacaktır.								
Toprak ve Yeraltı Suyu Kalitesi: Yanlış atık yönetimi ve kazara dökülmeler nedeniyle toprak ve yeraltı suyu kirliliği ile toprak erozyonu	"Katı ve Tehlikeli Atıklar" bölümünde belirtilen azaltma önlemlerini uygun atık yönetimi için uygulayın. Beton mikserlerdeki kalıntı (dışarıda bırakılmış) betonun inşaat alanına, çevresine veya inşaat alanlarının erişim yollarına yıkanmasına izin verilmeyecektir. İlgili eğitimler beton mikser sürücülerine verilecektir. - Tehlikeli kimyasallar ve malzemeler, dökülme ve devrilmeyi önlemek amacıyla belirlenmiş depolama alanlarında sabitlenecektir. - Yarı kullanılmış kimyasal içeren kapların kapakları kapalı tutulacak ve kullanılmadıkları süre boyunca sıkıca kapatılacaktır. - Herhangi bir tehlikeli madde veya tehlikeli atık dökülmesi durumunda, ADMP’de belirtilen dökülme önleme yöntemleri uygulanarak maruziyet alanı sınırlandırılacaktır. Bu tür olaylara müdahale edecek çalışanların, dökülmelere acil müdahale konusunda gerekli eğitimleri almış olması sağlanacaktır. - Uygun dökülme kitleri, inşaat alanı içerisindeki uygun noktalara yerleştirilecektir. - Uygun olduğu durumlarda, inşaat faaliyetleri kuru sezon boyunca planlanacaktır. - Eğimlerin uzunluğu ve dikliği azaltılacak ve mümkün olan en düşük seviyede tutulacaktır. - İşlerin tamamlanmasını takiben alanlar üst toprak ile örtülecek ve ot, hızlı büyüyen bitkiler, çalılar veya ağaçlar kullanılarak inşaat alanlarının hızlı bir şekilde yeniden bitkilendirilmesi		X		Kontrol önlemlerinin görsel denetimi Olay kayıtları Eğitim kayıtları Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (<i>Uygulama</i>) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	sağlanacaktır.								
Atık Yönetimi İnşaat faaliyetleri nedeniyle oluşan atıkların (örneğin inşaat yıkım atıkları, tehlikeli atıklar, biyobozunabilir atıklar, geri dönüştürülebilir atıklar, tehlikeli olmayan atıklar vb.) uygunsuz yönetiminden kaynaklanan ÇSG riskleri.	- Hafriyat, toprak, inşaat ve yıkım atıkları döküm izni belediyeden alınmalıdır. - Hafriyat atıkları, mümkün olduğunca dolgu amacıyla yeniden kullanılacak; geri kazanım ve diğer yeniden kullanım seçenekleri uygun şekilde değerlendirilecektir (asbest veya asbest içeren atıklar hariç). - Yıkım ve inşaat faaliyetleri sırasında malzemelerin geri dönüştürülmesi ve yeniden kullanılması sağlanarak, ham doğal kaynaklara olan talep azaltılacak ve sürdürülebilir yönetim uygulamaları desteklenecektir. - Fazla hafriyat atıkları, lisanslı taşıma araçları kullanılarak ilçe/bölge sınırları içerisindeki mevcut lisanslı hafriyat atığı depolama alanlarına taşınacak ve bertaraf edilecektir. - Atıkların nihai bertaraf öncesinde (temeller için kazılan toprak dâhil) sahada depolanması, nehirler, dereler, göller ve sulak alanlardan en az 300 metre uzaklıkta olacak şekilde sağlanacaktır. - Her bir inşaat alanı hizmet dışı bırakıldıktan sonra, alandaki tüm enkaz ve atıkların temizlenmesi sağlanacaktır. - Atık oluşumu ve bertarafına ilişkin kayıtlar düzenli olarak tutulacaktır.	X	X		Kontrol önlemlerinin görsel denetimi Atık oluşumu ve bertaraf kayıtları Eğitim kayıtları Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı
	- Atıklar, atık yönetimi hiyerarşisine uygun olarak (önleme, azaltma, yeniden kullanım, geri dönüşüm, geri kazanım ve bertaraf) yönetilecek ve personelin atık yönetimi konusunda farkındalığını artırmak amacıyla eğitimler verilecektir. - Tüm tehlikeli veya toksik maddelerin sahada geçici olarak depolanması, Malzeme Güvenlik Veri Formu (MSDS) uyarınca etiketlenmiş, güvenli kaplar içerisinde yapılacak; kaplarda bileşim, özellikler ve işlem bilgilerine ilişkin detaylar yer alacaktır. - Atıklar, geri dönüştürülebilir, tehlikeli ve tehlikesiz atıklar olarak								

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	ayrıştırılacaktır. - Tehlikeli olmayan atıklar, inert ve biyobozunabilir atıklar ile geri dönüştürülebilir atıklar ayrı ayrı toplanacak; sızdırmaz kaplar kullanılacak ve tehlikeli atıkların diğer atıklarla karışması durumunda dökülme ve sızıntıyı önlemek için özel özen gösterilecektir. - Atıklar, uygun şekilde belirlenmiş ve kontrollü lisanslı bertaraf alanlarına/tesislerine (örneğin kazı atığı depolama alanları, düzenli depolama sahaları, geri dönüşüm/geri kazanım tesisleri vb.) toplanacak, depolanacak ve taşınacaktır. Bu atıkların lisanslı alanlarda kabul edileceğini belirten resmi yazı İPKB'ye sunulacaktır. - İnşaat alanında kurulacak geçici atık depolama alanı geçirimsiz zemin üzerinde yer alacak, çatı ile kaplı olacak ve uygun drenaj sistemi, dökülme kitleri ile yangın söndürme ekipmanlarıyla donatılacaktır. Atıklar, birbirleriyle reaksiyona girmemeleri için türlerine göre ayrı bölmelerde ve atık kodları ile etiketlenmiş şekilde geçici olarak depolanacaktır. Tehlikeli atıklar en fazla altı (6) ay, tehlikesiz atıklar ise en fazla bir (1) yıl süreyle depolanacaktır. - Tehlikeli atıklar, lisanslı atık taşıma firmaları aracılığıyla lisanslı bertaraf tesislerine; geri dönüştürülebilir atıklar ise ilgili lisanslı geri dönüşüm/geri kazanım tesislerine gönderilecektir. Tüm protokoller ve atık kayıtları İPKB'ye sunulacaktır. - Çalışanlar, yakıt ve diğer maddelerin doğru transferi ve kullanımı konusunda eğitilecek; yüksek tehlike içeren maddelerle çalışırken eldiven, bot, önlük, gözlük ve diğer uygun kişisel koruyucu donanımların kullanımı zorunlu tutulacaktır.								
Paydaş Katılımı ve Şikayet Mekanizması	- PKP'de önerilen ilgili önlemler takip edilecektir. - Erken ve etkili iletişim, yüklenici ve denetim danışmanı tarafından çalışmalardan etkilenebilecek kişilerle sağlanacaktır.	X	X		Şikayet kayıtları		X		İPKB Yüklenici (Uygulama)

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
İnşaatla ilgili şikâyetler ve uygun mülk sahipleri dahil yerel topluluğa geçici aksaklıklar	- Yerel çevre ve konutlara yönelik sürekli bir iletişim ve karşılıklı saygı programı oluşturulacaktır. Denetim danışmanı, toplumla iletişimi sağlamak üzere, ilgili bilgileri sunacak ve endişe verici hususların ele alınmasında ilk temas noktası olarak görev yapacak kişi veya kişiler atayacaktır. - Proje Şikâyet Mekanizması, şikâyet formlarının alınması ile açılması ve sonuçlandırılması süreçleri yoluyla uygulanacaktır. - Çalışmaların denetimi ve yönetiminden sorumlu tüm saha personelinin isimleri, iletişim telefon numaraları ve e-posta adresleri saha bilgi panosunda gösterilecektir. - Planlama izninin alınmasının ardından mahalle muhtarı ile resmi temas kurulacak ve inşaattan etkilenebilecek kişiler muhtar aracılığıyla bilgilendirilecektir. Bu süreç, ilgili Ç&S risk yönetimi araçları kapsamında danışmayı ve günün özellikle hassas saatlerinin belirlenmesini içerecektir. - Normal çalışma saatleri dışında, güvenlik personeli özel bir telefon numarası aracılığıyla ana iletişim noktası olarak görev yapacak ve gerekli durumlarda (24 saat esasına göre) yetkili iletişim sorumlusu kişi veya kişileri bilgilendirecektir. Tüm çalışanlar, sosyal uyum ile Cinsel İstismar ve Cinsel Taciz (SEA/SH) risklerine ilişkin olası olumsuz etkilerin yönetilmesi amacıyla Davranış Kuralları'nı imzalayacak/taahhüt edecek ve kendilerine ilgili eğitimler verilecektir. - Alınan tüm şikâyetler kaydedilecek, eksiksiz şekilde incelenecek ve mümkün olan en kısa sürede yanıtlanarak alınan önlemler hakkında geri bildirim sağlanacaktır. Şikâyet kayıtları Müteahhit, Eğitim Danışmanı, Denetim Danışmanı ve İPKB'ye bildirilecektir. Planlama ve inşaat aşamalarında saha girişlerinde kamuya				Paydaş katılım kayıtları				Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	açık duyuru panoları kurulacak; bu panolar çevresel konular dâhil olmak üzere gerekli iletişim bilgilerini içerecektir.								
İşgücü ve Çalışma Koşulları: Potansiyel iş gücü akışıyla ilişkili riskler (örneğin çocuk işçiliği riskleri, cinsiyete dayalı şiddet ve taciz, insan hakları riskleri vb.) ve diğer İşçi Sorunları	• Proje İYP'ye uygun olarak Yüklenici tarafından hazırlanacak İşçi Yönetim Planı'ndaki (İY Planı) ilgili önlemler takip edilecektir. • İşçilere, ulusal iş ve istihdam hukuku kapsamında sahip oldukları haklar (geçerli toplu iş sözleşmeleri dâhil) ile istihdam şart ve koşullarına ilişkin açık, anlaşılır bilgi ve belgeler sağlanacaktır. • İşçilere, ulusal mevzuat ve proje İYP'si hükümlerine uygun olarak düzenli ödeme yapılacaktır. • Çalışanlara, ulusal mevzuat ve proje İYP'si gereğince haftalık yeterli dinlenme süreleri ile yıllık izin, hastalık izni, doğum ve aile izinleri verilecektir. • İşçilere, iş akdinin feshi durumunda yazılı bildirim ve kıdem tazminatına ilişkin bilgiler zamanında sağlanacaktır. • İşçiler, eşit fırsat ve adil muamele ilkesi doğrultusunda istihdam edilecek; iş ilişkisinin hiçbir aşamasında ayrımcılık yapılmayacaktır. • Proje çalışanları, kadınlar, engelliler ve göçmen işçiler dâhil olmak üzere, Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Çerçevesi'nin ÇSS2'si ile uyumlu koruma ve destek önlemlerinden yararlanacaktır. Bu süreç proje İYP'sine uygun şekilde yürütülecektir. • İşçilerin, işçi örgütlerine katılmalarına ve toplu pazarlık ya da alternatif mekanizmalara dâhil olmalarına izin verilecektir. • 18 yaşından küçük çocuklar, bu alt proje kapsamında Yüklenici tarafından istihdam edilmeyecek veya işe alınmayacaktır. • Zorla çalıştırma kapsamında değerlendirilen, tehdit veya ceza tehdidi altında zorla yaptırılan herhangi bir iş veya hizmet, bu alt proje ile bağlantılı olarak kullanılmayacaktır. • Proje sahasında herhangi bir faaliyete başlanmadan önce,				Kontrol önlemlerinin görsel denetimi Sağlık kayıtları Çalışan kayıtları Eğitim kayıtları İşçi şikayetlerini n kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Sürekli	Aylık	Çeyrek	
	Müteahhit tarafından çalışanların işyeriyle ilgili şikâyet ve taleplerini iletebileceği bir işçi şikâyet mekanizması oluşturulacaktır. Bu mekanizmaya ilişkin iletişim bilgileri işe başlama eğitimleri sırasında çalışanlara bildirilecektir. - Tüm çalışanlara, işe alım sürecinde ve çalışmaya başlamadan önce, ulusal iş ve istihdam mevzuatı kapsamındaki hakları ile işçi şikâyet mekanizmasına ilişkin eğitim verilecektir. - Davranış Kuralları, istihdam sürecinde proje çalışanlarıyla paylaşılacak; tüm çalışanların bu kurallara uymayı kabul ederek ilgili belgeleri işe girişte imzalaması sağlanacaktır. - İnşaat alanına giriş ve çıkışlar kontrol altında tutulacak ve sahaya yetkisiz erişim engellenecektir. - Yüklenici, çalışanların işe başlamadan önce işe uygunluklarını doğrulayacak; özellikle sağlık sorunu bulunan veya risk altında olabilecek çalışanlara gerekli özeni gösterecektir. - Yüklenici, çalışanlara bulaşıcı hastalıklar konusunda bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları sağlayacaktır. - Yüklenici, işçiler için güvenli içme suyu, her iki cinsiyet için yeterli ve uygun tuvalet imkânları ile konaklama, dinlenme ve yemek alanları sağlayacaktır. - Yüklenici, bandaj, antibiyotik krem vb. malzemeleri içeren ilk yardım kitleri bulunduracak; tıbbi acil durumlarda müdahale edebilmek üzere yeterli sayıda çalışanı ilk yardım konusunda eğitecektir.								
Kültürel Miras Şans Eseri Buluntu	- Yerel yönetimler, ilgili kültürel miras kuruluşları ve topluluklarla etkili iletişim kurulacak; bu iletişim, kültürel miras unsurlarının uygun ve doğru şekilde ele alınmasını sağlayacaktır. - Kültürel veya tarihi alanlara zarar verilmemesi sağlanacaktır. - İnşaat çalışmaları sırasında (özellikle kazı ve toprak işleri) herhangi bir kültürel miras/varlıkla karşılaşırsa, şans eseri buluntu prosedürü uygulanacaktır (bkz. Error! Reference s	X	X		Şans eseri buluntu kayıtları		X		İPKB Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Azaltma Önlemleri	Faz			İzleme için göstergeler	İzleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu
		Planlama	İnşaat	İşletme		Süreklili	Aylık	Çeyrek	
	Source not found. proje ÇSYÇ).								
Biyolojik çeşitlilik: İnşaat faaliyetleri ve yanlış atık yönetimi nedeniyle flora ve fauna için potansiyel riskler	- Planlı Alanlar Geliştirme Yönetmeliği'ne (03 Temmuz 2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış, 30113 numaralı ve Ek: RG-31/12/2022-32060) uygun olarak; konut, ticaret, turizm, eğitim, ibadet, sağlık ve spor alanları için bina alanı dışındaki 30 m² alana 1 ağaç dikilmesi sağlanmalıdır. Parselde ekim mümkün değilse, imar planlarına göre belirlenmiş kamu alanlarına ağaçlar dikilmelidir - Ağaç dikimi ve peyzaj projelerinde yangına dayanıklı yerli bitki türlerinin kullanımı, kentsel ısı adası etkilerini hafifletirken ekolojik işlevleri desteklemektedir.		X		Ağaç dikme kayıtları Tarama Kontrol önlemlerinin görsel denetimi			X	Yüklenici (Uygulama) Denetim Danışmanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

6. Roller ve Sorumluluklar

Projeye özgü Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetler ve bu faaliyetlerden sorumlu taraflar şu adreste sunulmaktadır: Tablo 2.

Tablo 2 Roller ve Sorumluluklar

Sorumlu Taraf	Roller ve Sorumluluklar
İPKB	• Proje gereksinimlerine uygun olarak çevresel, sosyal ve İSG risklerinin etkin yönetimi ve izlenmesini sağlamak için bir çevre, bir sosyal ve bir İSG uzmanı işe almak/atanmak. • Çevre, sosyal ve İSG uzmanları aracılığıyla; - Proje hedefleri, çevresel ve sosyal gereksinimler ile paydaş beklentileriyle uyumu sağlamak için yerel yönetimler, yükleniciler ve toplum liderleriyle yakın koordinasyon sağlamak. - Çevresel ve sosyal azaltma önlemlerinin uygulanmasını, şikayetleri ve izleme verilerini takip etmek amacıyla merkezi bir veri tabanı geliştirmek ve sürdürmek; bu sayede Dünya Bankası ve diğer paydaşlara raporlama için güncel ve erişilebilir bilgi sağlamak. - Çevresel ve sosyal risk yönetimi üzerinde çalışan saha personeli ve yükleniciler için denetim, destek ve kalite kontrolü sağlamak. - Alt projelerin Harici Listesi (ÇSYÇ Tablo 5) ile karşılaştırıldığından emin olmak. - Her bir alt proje için Ç&S Tarama Formlarını hazırlamak ve onay için DB'ye sunmak. - ÇSYP gerektiren faaliyetler için, proje düzeyindeki ÇSYP'yi (proje ÇSYÇ Ek 3) özelleştirerek sahaya özgü ÇSYP'ler hazırlamak ve en az ilk beş (5) ÇSYP'yi önceden incelemeye sunmak; açıklama ve danışma amacıyla DB tarafından itiraz edilmemesini sağlamak. - İhale süreci başlatılmadan önce DB onaylı projeye özgü ÇSYP'ler hakkında danışmak ve açıklama yapmak; danışma süreci ardından, projeye özel ÇSYP'leri güncelleyerek geri bildirim sonuçlarını dahil etmek ve bunları ihale amacıyla DB'nin onayına sunmak. - Tüm ihale, ihale ve sözleşme belgelerinde ilgili Ç&S yönetim hükümleri ve ilgili Ç&S araçlarına (örneğin ÇSYP, PKP, İYP vb.) referanslar içerdiğinden emin olmak. - İlgili ihale belgelerine sahya özgü ÇSYP'lerin eklenmesini sağlamak. • Merkezi ve saha personeli ile yüklenicileri ÇSYÇ ve ilgili planların uygulanması konusunda eğitmek. • İnşaat çalışmalarına başlamadan önce, yüklenici tarafından hazırlanacak Y-ÇSYP, İY Planı ve Ç&S alt yönetim planları şekilde incelemek ve onaylamak; alt proje uygulama süresi boyunca bu planların uygulanmasını sağlamak. - İnşaat sahalarının Ç&S performansını aylık olarak ziyaret etmek ve izlemek, ayrıca devlet kurumlarıyla tüm yazışmaları yürütmek. - Bir şikayet mekanizması kurup sürdürmek ve şikayetleri her seviyede çözmek. - Herhangi bir ciddi Ç&S olayını 48 saat içinde Dünya Bankası'na bildirmek ve 10 gün içinde kök neden analizi ile düzeltici önlemlerle birlikte olay raporları sunmak - Çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerinin uygulanmasını ve izlenmesini denetlemek.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

	- İlerlemelerin dokümantasyonunu tutmak ve üç aylık olarak Dünya Bankası'na sunulmak üzere raporlar hazırlamak.
Denetim Danışmanları (İnşaat)	• Çevre, sosyal ve sağlık ve güvenlik (ÇSSG) azaltma önlemlerinin günlük uygulanması ve izlenmesi ve alt projelerin ilerlemesi ile ÇSSG performansını uygulayıcı İPKB'ye aylık olarak rapor etmek. • Yüklenicilerin mevzuat, saha özel ÇSYP'ler ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarına uymasını sağlamak. • Denetim Danışmanının Görev Şartlarında tanımlanan uygulama düzenlemeleri ve alt projenin özel ihtiyaçları doğrultusunda, ilgili sertifika ve/veya deneyime sahip bir İSG uzmanı ve bir Çevre ve Sosyal Uzmanın Ç&S yönetiminden sorumlu olmasını sağlamak. • Ç&S azaltma önlemlerinin uygulanmasının günlük yerinde izlenmesi, Müteahhitin atadığı Ç&S personeli tarafından gerçekleştirilecek ve Denetim Danışmanı tarafından düzenli saha ziyaretleriyle doğrulanacaktır. İPKB, IRP ÇSYÇ'nin 5.1.c Bölümünde sunulan saha kayıtlarının, denetim raporlarının ve aylık konsolide Ç&S performans raporlarının incelenmesi yoluyla denetim yapacaktır. • Sahada herhangi bir inşaat çalışmasına başlamadan önce, İPKB ile koordinasyon içinde, yüklenici tarafından hazırlanan Y-ÇSYP, İY Planı ve Ç&S alt yönetim planlarını inceler ve onaylar ve alt proje uygulama süresince bunların uygulanmasını sağlar. Tüm onaylanmış belgeler 5 iş günü içinde İPKB'ye sunulacaktır. İPKB tarafından tespit edilen eksiklikler veya uyumsuzluklar, süpervizör tarafından yükleniciye bildirilecek ve yüklenici bunları 15 iş günü içinde gidermek zorunda kalacaktır. • Müteahhitlere Ç&S ve İSG önlemleri konusunda eğitim vermek. • İPKB ile yakın iş birliği içinde, PKP'nin saha düzeyinde etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak. • İlgili olduğunda, paydaşlardan gelen şikayetleri ele almak. • İPKB'yi ciddi Ç&S (İSG dahil) olayları hakkında derhal bilgilendirmek.
Mütehitler	• Herhangi bir inşaat çalışması başlamadan önce, Y-ÇSYP, İY Planı ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarını hazırlayın ve bu belgeleri İPKB'ye inceleme ve onay için teslim etmek. • IRP ÇSYÇ'de tanımlanan ve bu ÇSYP'nin Tablo 1 ve Tablo 3'ünde yansıtılan personel düzenlemelerine uygun olarak, Ç&S yönetiminden sorumlu olacak şekilde bir tam zamanlı İSG uzmanı ile ilgili sertifikaya ve/veya deneyime sahip tam zamanlı bir Çevresel ve Sosyal Uzman istihdam edilmesini sağlamak. • Y-ÇSYP, İY Planı ve ilgili Ç&S alt yönetim planları ile sözleşme belgelerinde belirtilen Projenin çevresel ve sosyal azaltma önlemlerinin uygulanması ve uyumunu sağlamak ve ulusal ve yerel mevzuata uyumu sağlamak. • Proje PKP'de tanımlanan ŞM prosedürüne uygun olarak inşaatla ilgili şikayetleri ele almakve çözülmemiş sorunları derhal Denetim Danışmanları/İPKB'ye iletmek. • Ciddi Ç&S olayları durumunda hemen Denetim Danışmanını/İPKB'yi bilgilendirmek. • Saha faaliyetlerini günlük olarak izlemek ve Ç&S performansını aylık olarak denetim danışmanlarına/İPKB'ye rapor etmek. • İş gücüne düzenli eğitim ve kapasite geliştirme oturumları sunmak; bu kapsamda, bunlarla sınırlı olmamak üzere, Ç&S risk yönetimi konularında (İşçi Yönetim Planı kapsamında işçi hakları ve yükümlülükleri, Paydaş Katılım Planı gerekliliklerine dayalı paydaş katılımı uygulamaları, Acil

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

	Durum Müdahale Planı, İSG planı, toplum sağlığı ve güvenliği ile trafik yönetim planı, atık yönetim planı, Davranış Kuralları vb.) eğitimler sağlamak.
--	--

7. Kapasite Geliştirme ve Eğitim

Yüklenici, tüm proje çalışanları ve ilgili paydaşlar için yapılandırılmış bir eğitim programı tasarlayacak ve uygulayacaktır. En azından, aşağıdaki eğitimler periyodik olarak verilecek ve tekrarlanacaktır:

- Çevre ve Sosyal Yönetim ile İş Sağlığı ve Güvenliği Başlangıç Eğitimi – tüm çalışanlar için sahada faaliyetlere başlamadan önce.
- Saha Erişimi ve Oryantasyon Eğitimi – ziyaretçiler için indüksiyon ve yeni başlayan çalışanlar için oryantasyon eğitimini kapsayacak şekilde.
- Trafik ve Yaya Güvenliği Eğitimi – ağır araçların hareketi, güvenli yaya geçişleri ve topluma duyarlı sürüş uygulamalarını kapsar.
- Davranış Kuralları Eğitimi – saygılı işyeri uygulamaları, cinsel tacizin önlenmesi ve yerel topluluklarla etkileşim ele alınması.
- Cinsiyete Dayalı Şiddet (GBV), Cinsel İstismar ve İstismar/Cinsel Taciz (SEA/SH) Eğitimi – farkındalık, önleme ve mağdur odaklı müdahaleye odaklanıyor.
- Atık Yönetimi Eğitimi – yapı ve tehlikeli atıkların ayrılması, depolaması, taşınması ve güvenli şekilde işlenmesi.
- Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Eğitimi – yangın güvenliği, tahliye tatbikatları, dökülme müdahalesi ve ilk yardım dahil.
- Olay ve Kaza Raporlama Eğitimi – anında bildirim, kök neden analizi ve düzeltici önlemler için prosedürler.
- Şikayet Mekanizması (ŞM) Eğitimi – çalışanların ve toplum üyelerinin ŞM sistemine nasıl erişebileceği ve kullanabileceği.
- Paydaş Katılımı ve İletişim Eğitimi – Ç&S personeli ve amirleri için yerel topluluklarla anlamlı etkileşim sağlamak amacıyla.

Yüklenici, bu eğitimlerin organizasyonu ve finansmanından sorumludur; ister iç kaynaklar kullanılarak, ister sertifikalı dış sağlayıcılar aracılığıyla gerçekleştirilsin, yüklenici tarafından sağlanacaktır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

8. Uygulama Takvimi ve Maliyet Tahminleri

Proje boyunca uygulanacak azaltma ve kapasite geliştirme önlemleri için gösterge maliyet takvimi hazırlanmıştır.

Tablo 3 Gösterge ÇSYP Uygulama Bütçesi¹

Aktivite/Maliyet Ögesi	Potansiyel Maliyet (USD)
Tam Zamanlı Çevre, Sosyal ve İSG Danışmanları	80.000,00 USD
İzleme / Saha Ziyaretleri / Y-ÇSYP Hazırlığı	10.000,00 USD
Eğitimler, Farkındalık, Kapasite Geliştirme	15.000,00 USD
PKP ve ÇSYP Önlemlerinin Uygulanması	10.000,00 USD
Bulaşıcı Hastalıkların Önlemesi	5.000,00 USD
TOPLAM	120.000,00 USD

¹ Bu gösterge maliyetleri Proje bütçesi kapsamında karşılanır ve planlama amaçları için sağlanır. Yükleniciler, tekliflerinde kendi uygulama maliyetlerini yansıtmalıdır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

9. Paydaş Katılımı ve Şikayet Mekanizması

Paydaş katılımı, Proje yaşam döngüsü boyunca uygulanacak kapsayıcı ve sürekli bir süreçtir. Güçlü, yapıcı ve yanıt verebilir çalışma ilişkilerinin kurulmasını destekler ve Projenin çevresel ve sosyal (Ç&S) risk ve etkilerinin başarılı yönetimi için hayati öneme sahiptir.

İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP) kapsamında, potansiyel olarak etkilenen veya doğrudan fayda sağlayan binaların yönetimi ve kullanıcıları dahil olmak üzere paydaşlarla yapılandırılmış etkileşimi yönlendirmek için bir Paydaş Katılım Planı (PKP) hazırlanmıştır. PKP, paydaş beklentileri ve risklerinin yönetimini kolaylaştırır, potansiyel çatışmaları ve gecikmeleri azaltmaya yardımcı olur ve erken, sık ve şeffaf iletişimi sağlar.

PKP ayrıca, etkilenen kişilerin endişelerini, önerilerini ve şikayetlerini dile getirebilmeleri için erişilebilir ve kapsayıcı araçlar oluşturur; böylece İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB) ve diğer sorumlu kurumlar sorunlara etkili bir şekilde yanıt verip yönetebilir.

Proje hazırlığı sırasında, kamu kurumları, yerel yönetimler, okul yönetimleri, öğretmenler, veliler ve toplum üyelerinden temsilcilerle istişare toplantıları düzenlenmiştir. Bu toplantılarda, Projenin finansman kaynakları, hedefleri, bileşenleri ve bina seçimi için uygunluk kriterleri sunulmuştur. Katılımcıların endişeleri, soruları ve geri bildirimleri belgelenmiş ve PKP'te yansıtılmıştır.

Bu projeye özel ÇSYP'nin taslak versiyonunun açıklanmasının ardından ve kamuya açık duyurudan en az 7 iş günü sonra, denetim danışmanları, İPKB personeli ve ilgili paydaşların katılımıyla bir paydaş istişare toplantısı düzenlenecektir. Bu istişarenin tutanakları İPKB'nin resmi web sitesinde yayımlanacaktır. Paydaşlardan gelen geri bildirimler bu ÇSYP'nin nihai versiyonuna dahil edilecek ve ÇSYP'nin nihai versiyonu belgelere eklenecektir.

IRP kapsamında finanse edilen alt projelerle ilgili tüm şikayet veya taleplerin — yükleniciler, denetim personeli, bina kullanıcıları veya topluluk tarafından — zamanında, etkili ve adil şekilde ele alınmasını sağlamak için özel bir Şikayet Mekanizması oluşturulmuştur. ŞM, aşağıda ayrıntılı olarak açıklandığı gibi birden fazla erişilebilir kanal üzerinden çalışır:

Projeye Özel Kanallar (İPKB)

- **Yardım hattı (telefon):** +90 (216) 505 55 00 (çalışma saatlerinde)
- **E-posta:** info@ipkb.gov.tr
- **Posta Adresi:** İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB), Kısıklı Mah. Alemdağ Yan Yolu Cad. No:6, 34692 Üsküdar/İstanbul
- **Yüz yüze:** Paydaşlar çalışma saatlerinde İPKB ofislerini ziyaret edebilir
- **Çevrimiçi Şikayet/Öneri Formu:** <https://www.ipkb.gov.tr/sikayet-formu/>
- **Sosyal Medya Kanalları:**
 - Twitter: <https://x.com/ipkbgovtr>
 - Facebook: <https://www.facebook.com/ipkbgovtr>
 - Instagram: <https://www.instagram.com/ismepipkb/>
 - LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/ipkb>
 - YouTube: <https://www.youtube.com/user/IPKBirimi>
- **Yerinde Şikayet/Öneri Kutuları:** Faaliyetler sahada başladıktan sonra proje alanlarında ve İPKB ofislerinde kurulacak, anonimlik ve gizlilik sağlanacaktır.

Ulusal Kanallar

- **CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi):**
 - Web Sitesi: www.cimer.gov.tr
 - Çağrı Merkezi: 150

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

- Telefon: +90 (312) 590 20 00
- Faks: +90 (312) 473 64 94
- Posta: Türkiye Cumhuriyeti İletişim Direktörlüğü Başkanlığı
- Yüz yüze: İl/bölge valilikleri ve bakanlıklar aracılığıyla
- **YİMER (Yabancılar İletişim Merkezi):**
 - Web sitesi: www.yimer.gov.tr
 - Çağrı Merkezi: 157
 - Telefon: +90 (312) 157 11 22
 - Faks: +90 (312) 920 06 09
 - E-posta: yimer@goc.gov.tr
 - Yüz yüze: Göç Yönetimi Genel Müdürlüğü ofislerinde
- **İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) – Beyaz Masa (Beyaz Masa):**
 - Yardım hattı: 153 (İstanbul içinde)
 - Çevrimiçi: <https://beyazmasa.ibb.gov.tr/>

Dünya Bankası Kanalları

- **Dünya Bankası Şikayet Çözüm Servisi (GRS):**

Projeden etkilenen kişiler, Dünya Bankası tarafından finanse edilen bir projeden olumsuz etkilendiklerini düşünürlerse doğrudan GRS'ye şikayet edebilirler.

- Web Sitesi: <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>

- **Dünya Bankası Denetim Paneli:**

Dünya Bankası'nın politikalarına uymaması nedeniyle bir projeden zarar gördüğüne veya zarar görebileceğine inanan topluluklar ve bireyler, Denetim Paneli'ne şikayette bulunabilir. Panel, zarar olup olmadığını bağımsız olarak belirler ve doğrudan Banka ile iletişim kurar.

Bu kanallar üzerinden alınan tüm şikayetler, Projenin Şikayet Mekanizması Prosedürlerine uygun olarak kaydedilecek, takip edilecek ve yanıtlanacaktır. Şikayetlerin yönetimi için roller ve sorumluluklar PKP 7. Bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

10.Yüklenicinin Referans Belgeleri

Yüklenicinin, İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP) kapsamında hazırlanan tüm Çevresel ve Sosyal (Ç&S) belgelerini kullanması beklenmektedir. Sözleşme verildikten sonra, Yüklenici İPKB uzmanları tarafından ilgili alt proje için taslak olarak hazırlanmış bu alana özgü Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı'nı (ÇSYP) daha da geliştirecek ve özelleştirecektir.

Ayrıca, Yüklenici ÇSYÇ eklerinde sunulan şablonlara dayanarak aşağıdaki sahaya özgü yönetim planlarını hazırlayıp onay için sunacaktır:

- İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetim Planı
- Atık Yönetim Planı
- Toplum Sağlığı ve Güvenliği (TSG) ve Trafik Yönetim Planı
- Kaynak Verimliliği Planı

Bu planlar Müteahhit tarafından hazırlanacak ve inşaat faaliyetlerine başlamadan önce inceleme ve onay için İPKB'ye sunulacaktır.

Tüm ilgili şablon belgeler, Yüklenici için referans belgeleri olarak hizmet veren IRP Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ) ve ekleri ([bkz.](#) IRP ÇSYÇ) aracılığıyla erişilebilir.

11.İnceleme ve Onay

HAZIRLAYAN: Hande GÜLCAN İPKB - Çevre Yüksek Mühendisi Tarih: 17/11/2025	
İNCELEME: Aslıhan AL İPKB – Sosyal Uzman Tarih: 19/11/2025	ONAYLAYAN: Burak REİS İPKB - Ç&S Yönetim Ekip Lideri Tarih: 20/11/2025

EKLER

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Ek 1. Proje Alanı Fotoğrafları

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

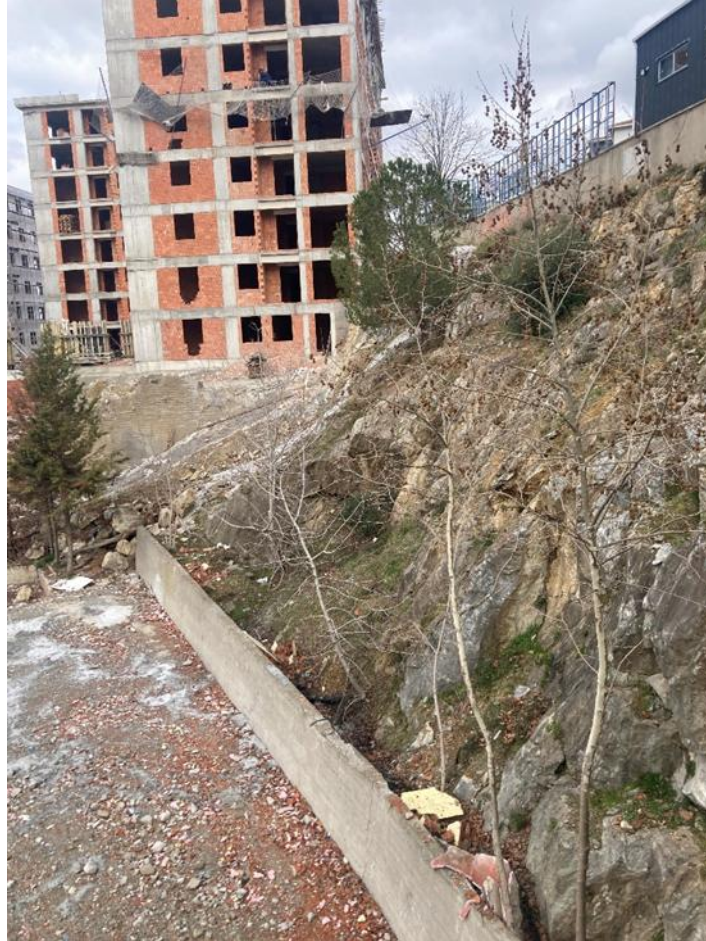

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Fotoğraflar 1-2-3-4-5-6: Proje Alanı

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

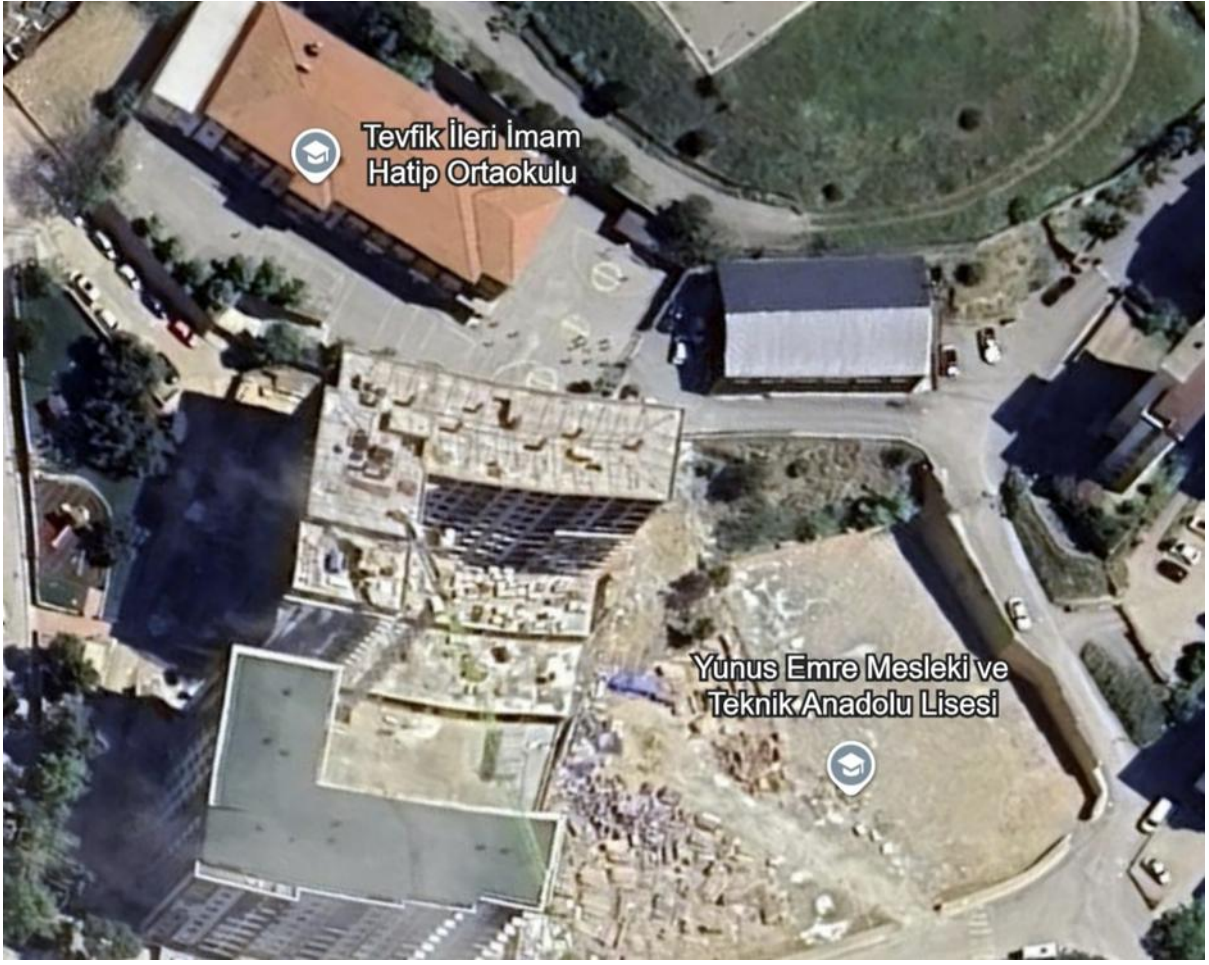
Fotoğraf 6-7: Ağaçlar

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Ek 2. Proje Alanı ve Çevresinin Havadan Görünümü

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Ek 3. Arazi Kayıt Belgeleri

TAŞINMAZA AİT TAPU KAYDI (Aktif Malikler için Detaylı - ŞBİ var)				
Zemin Tipi	: Ana Taşınmaz	Ada/Parcel	: 11694	
Zemin No	: 22905849	Yüzölçüm	: 6.220,00 m2	
İl / İlçe	: İSTANBUL/PENDİK	Amir Taş. Nitelik	: TARLA	
Kurum Adı	: Pendik TM			
Mahalle / Köy Adı	: DOLAYOBA Mah.			
Mevlâ	: TAVŞANTEPE			
Çift / Sayfa No	: 13 / 1685			
Kayıt Durum	: Aktif			

TAŞINMAZ ŞERH / BEYAN / İRTİFAK				
ŞBİ/İ	Acıklama	Malik / Lehdar	Tarih - Yevmive	Terlin Sebebi - Tarih - Yev.
Serh	TEDBİR:16/08/2006 Y-9669 PENDİK 2.AS.HUK.MAH.14/08/2006 TR.2005/257 SAYILI YZ.		16/08/2006 - 9669	--

MÜLKİYET BİLGİLERİ						
Sistem No	Malik	Ebirliği No	Hisse Pay/Payda	Metrekare	Edinme Sebebi - Tarih - Yev.	Terlin Sebebi - Tarih - Yev.
52473842	MALİYE HAZINESİ	TAM		6.220,00	Hükmen Tescil - 13/03/1964 - 732-	--

ŞBİ/İ	Acıklama	Malik / Lehdar	Tarih - Yevmive	Terlin Sebebi - Tarih - Yev.
Serh	Kesinleşmemiş mahkeme kararı vardır (İSTANBUL ANADOLU 4. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ nin 18/09/2015 tarih 2005/257 ESAS sayılı Mahkeme Müdahalesi yazısı ile)		09/10/2015 - 32347	--

* Tesis edilen şerhler ve beyanlar salt elektronik ortamda tutulmaktadır.

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

Ek 5. İmar Durumu Yazısı

T.C. PENDİK BELEDİYE BAŞKANLIĞI İMAR VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ		İmar Durum Belgesi İSİM : PENDİK KAYMAKAMLIĞI İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü YENİ MAH. ŞEHİT FETHİ CAD. NO:83 PENDİK/İSTANBUL İLGİ : 22.02.2023 tarih ve 70851275 sayılı yazınıza karşılıktır.	
SAYI: 2023/12468			
İmar durumu ve inşaat şartları meri İmar Planı ve İmar Mevzuatına uygun olarak Boş Arsa için aşağıda gösterilmiştir. İmar Planında ve mevzuatta bir değişiklik olursa hiçbir hak iddia edilemez. - İnkişaf sahasında kalmakta olup, İmar Kanununun 23.maddesine tabidir. - Plan notu ektedir. - Sabiha Gökpen Hava Alanı Mania Planı kriterlerine uyulacak olup hmax mania planında belirtilen yükseklikleri geçemez.* - İnşaat istikamet rölevesinde çıktığı takdirde satınalma ve yola terk işlemleri yapılmadan uygulama yapılamaz. - Yapı ruhsatı aşamasında tüm projeler ELEKTRONİK İMZALI olarak dijital ortamda kabul edilecektir. - Plan Notunda belirtilmedikçe Yönetmelikte belirtilen kat sayısına bağlı ilave bahçe mesafeleri komşu çekme mesafelerine eklenecektir. - 23.03.2017 tarih ve 80281838-010.07.01-E-100 sayılı Özel Kalem Müdürlüğü'nün yazısı gereği, Gözdağı ve Keleştepe (Çınardere) çevresinde açığa çıkan kat sayısı 8 ve üzeri, diğer alanlarda açığa çıkan kat sayısı 11 ve üzeri, yapı cephe/derinlik ölçüsü 40 m.'yi geçen tüm yeni yapı ruhsat taleplerinde, mimari projelere Mimari Estetik Komisyonunca uygun görüş verilmeden yapı ruhsatı düzenlenemez. - Yapı ruhsatı başvurusu öncesinde, alt yapıyla ilgili olarak (ve/veya deplase yapılması) onay alınması gerekmektedir. (İSKİ,AYEDAŞ,TELEKOM, İGDAŞ vd.) - Arsa alanı 600m2 veya kurulu gücü 100KW ve üzeri tüm yapılar ile ilgili AYEDAŞ işletmesinden trafo yeri gereklidir/gereksizdir belgesi alınıp, trafo yer tespiti yapıldıktan sonra yapı ruhsatına başvurular alınacaktır. - Uygulama aşamasında İ.B.B Raylı Sistem Daire Başkanlığı Anadolu Yakası Raylı Sistem Müdürlüğünden görüş alınacaktır. - 1694 parselin Lise alanı için düzenlenmiştir. - Plan Notunda Lise alanı için 6.3. maddesinde "Okul binaları, kamuya ait öğrenci yurdu ve emsal harici olmak üzere kapalı veya açık spor tesisleri yer alabilir. Yençok:5 kattır." olarak belirtilmiştir.			
MER-İ İMAR PLANI		Bina Yüksekliği:	Yönetmelik
Adı: MERKEZ ULP		Kat Adedi: maks. 5 kat	İnşaat Nizamı: AYRIK
T.T. 22.12.2020		Bina Derinliği: Bkz. Plan Notu	EN FAZLA TAKS : Avan Proje
Ölçek 1/1000		Ön Bahçe Mesafesi min. 3 m	KAKS : 3.00 (Yönt.)
İlçesi PENDİK		Yan Bahçe Mesafesi min. 2 m	
Tapu Mahalle DOLAYOBA		Arka Bahçe Mesafesi	
İdari Mahalle DOĞU		Kot Alınacak Nokta :	İfraz Şart Yönetmelik
Cadde/Sokak YÜKSEL - SUNA SOK.		YÖNETMELİK	
Kadastro PAFTA ADA PARSEL Alan		* LİSE Alanında kalmaktadır.	
G22-A-15-B-3-C	0	1694	6264.78 m ² * İNKİŞAF sahadadır.
Parsel 19.01.2010 tarihli Afet ve Acil Durum Başkanlığı tarafından onaylanan Anadolu Yakası Mikro Bölgeleme çalışmasına göre; kısmen UYGUN, kısmen ÖA (2b-4b) alanda kalmaktadır.			Ferdi ÖZTAY Jeoloji Mühendisi
Raportör	Birim Sorumlusu	İmar ve Şehircilik Müdürü	
Burcu ÇİFTÇİ İnşaat Mühendisi	İbrahim GÜN İnşaat Mühendisi	Mehmet KESKİN İnşaat Mühendisi	
5070 sayılı kanun gereğince E-İMZA ile imzalanmıştır.			

İSTANBUL DİRENÇLİLİK PROJESİ

